

עדכון מבית מדרש להלכה בהתישבות - אמונת אי"ש | תשרי תשע"ח

סוגיות אקטואליות בנושאים שונים הנוגעים למצוות התלויות בארץ

שנת תשע"ח - שנת מעשר עני

שש השנים שבין שמיטה לחברתה מחולקות לשתי קבוצות:

- השנים א', ב', ד', ה' מהשמיטה הם שנות מעשר שני.
- השנים ג', ו' מהשמיטה הם שנות מעשר עני.
- שנת תשע"ח הבאה עלינו לטובה היא השנה השלישית מהשמיטה והיא שנת מעשר עני, בשנה זו במקום להפריש מעשר שני אנו מפרישים מעשר עני.
- כאשר קיים ספק לאיזו שנת מעשר משתייך פרי, נפריש מספק גם מעשר שני וגם מעשר עני, וכמובן נחלל את המעשר שני על מטבע. (חילול המעשר שני יהיה ללא ברכה, שמא התוצרת שייכת לשנת מעשר עני).
- כיון שקשה לדעת (למי שאינו מומחה) איזו תוצרת שייכת לשנת מעשר שני ואיזו שייכת לשנת מעשר עני, יש לומר תמיד את כל נוסח ההפרשה (הארוך או הקצר) הכולל בתוכו גם מעשר שני וגם מעשר עני.

כשמתחילה שנת מעשר עני יש להפריש מעשר עני במקום מעשר שני.
לפי מה נקבעת שנת המעשרות?

א' בתשרי - תאריך הקובע את שנת המעשרות לירקות, לתבואה ולקטניות.

- ירקות - שיוכם לשנת המעשר הוא לפי זמן הלקיטה. כל ירק שנלקט לאחר ראש השנה תשע"ח צריך להפריש ממנו מעשר עני.
- תבואה וקטניות - שיוכם לשנת המעשר הוא שליש גידול. כלומר, הגיעו לשליש הגידול לאחר ראש השנה תשע"ח ובמהלך שנת תשע"ח - צריך להפריש מעשר עני. אך אם הם הגיעו לשליש גידולם עוד קודם ראש השנה תשע"ח, או לאחר ראש השנה תשע"ט הרי הם חייבים במעשר שני.

ט"ו בשבט - ראש השנה לאילנות - תאריך הקובע את שנת המעשרות לפירות האילן.

- פירות [למעט פירות הדר] - שיוכם לשנת המעשר הוא על פי זמן ההנשגה. כל פרי שחנטתו היתה לאחר ט"ו בשבט תשע"ח מפרישים ממנו מעשר עני אך אם הוא חנט קודם ט"ו בשבט מפרישים מעשר שני.

- אתרוג - שיוכו לשנת המעשר הוא לפי זמן הלקיטה. אתרוג הנלקט לאחר ט"ו בשבט תשע"ח צריך להפריש ממנו מעשר עני.

- פירות הדר - קיים ספק האם פירות הדר דינם כאתרוג שהולכים אחר לקיטה או כשאר פירות שהולכים לאחר חנטה [עיקר הספק בלימון] ומשום כך פרי הדר שחנט קודם ט"ו בשבט ונלקט לאחר ט"ו בשבט יש להחמיר ולהפריש ממנו גם מעשר שני וגם מעשר עני, אך כמובן לא יברך על חילול מעשר שני מפני הספק.

(דין זה יהיה שייך גם בפירות הדר של שנת תשע"ט שהיא שנת מעשר שני שעדיין יהיו פירות הדר שחנטו קודם ט"ו בשבט תשע"ט ונלקטו אחריו.)

כמות מעשר העני הוא היא תשעה אחוזים מכלל הפירות או הירקות, ומיקומם בצד דרום של התוצרת כפי שאומרים בנוסח ההפרשה.

פירות אלו שייכים לעניים ומוטל עלינו להעבירם אליהם.

ספק טבל - המפריש בביתו תוצרת שהיא ספק טבל, שאינו בטוח שהפרישו ממנה כדון, אינו צריך לתת לעני את המעשר עני, כיון שישנו ספק שמא כבר הפרישו את המעשר עני, והכלל הוא המוציא מחבירו עליו הראיה. ולכן רק קובע מקום בצד דרום כפי נוסח ההפרשה.

טבל ודאי - אך המפריש מתוצרת שהיא טבל ודאי - מעצים, או ירקות שיש ברשותו הרי הוא חייב בנתינת המעשר עני לעניים, ואם אינו נותן הרי הוא גזל את העניים. כמו כן אם הוא נותן את המעשר עני באיחור, במקום שיש עניים או שיש גבאי עניים הרי הוא עובר בבל תאחר. חז"ל התייחסו בחומרה רבה למי שמעכב את מתנות העניים אצלו, וכך אומרת המשנה באבות [1]: "בארבע פרקים הדבר מתרבה ברביעית ובשביעית ... מפני מעשר עני שבשלישית ובשישית".

וכן דרשו חז"ל על הפסוק "גלתה יהודה מעוני", גלות יהודה היתה בעוון "עוני", בגלל שגזלו מתנות עניים.

ב"ה בדורנו דור השפע אין אנו זקוקים לכל ההערמות למיניהם וכל אחד שזיכה אותו ה' ויש בחצירו עצי פרי או ירקות יכול לתת לתת את המעשר עני לעניים.

ולואי ונזכה להיות תמיד מן הנותנים. מצורפת חוברת ובה פירוט איך לקיים את הנתינה לעני בצורה שלא תבייש את העני, וכן נותנת פתרון לפעמים בהם כמות הטבל היא קטנה ואין אפשרות במציאות לתת אותה. לדוגמה: אדם קטף מעץ, לימון אחד ששיעור המעשר עני הוא כפרוסה מהפרי, אין בנמצא שום עני שיקבל ממנו כמות שכזו, אך אם לא יתן את אותה הפרוסה הרי הוא עובר על גזל עניים.

[1] פרק ה' משנה ט.

שאלות שהועלו בבית ההוראה ע"ש הרב רוזנברג

בעקבות העדכון מהחודש הקודם על ענייני כלאיים התקבלו שאלות רבות בנושא ואנו מביאים כאן מקצת מהם לתועלת המעיינים:

שאלה - עיינתי ברשימת הפירות המורכבים ונוכחתי לדעת כי הרבה מהפירות הנמצאים בשווקים הם מורכבים או ספק מורכבים, אמנם מותר לאכלם, אך האם מותר לברך בזמן אכילתם ברכת שהחיינו? **תשובה:** יש בדבר מחלוקת הפוסקים והמנהג לברך.

שאלה - יש לי בגינה עץ אפרסק המורכב על שקד האם צריך לעקור את כל האילן, או שמספיק לחתוך רק את החלק העליון - הרוכב, ולהשאיר את החלק התחתון - הכנה, שהחלו לצאת ממנו שקדים? **תשובה:** מספיק לחתוך את החלק העליון ואפשר להשאיר את החלק התחתון, -הכנה -להשקות אותו ולקיימו, וכמובן מותר לאכול את השקדים (יש להקפיד לחתוך את כל החלק של האפרסק).

שאלה - ברצוני לקנות עצים ממשלה, האם אפשר לסמוך על עדותם כי העץ לא מורכב? **תשובה:** אם מדובר באנשים יראי שמים שמבינים בהרכבות אפשר לסמוך עליהם (אם הרכיבו בעצמם ולא שהם סומכים על אנשים שאינם נאמנים), אך אם מדובר באנשים שלא ניתן לסמוך על עדותם הרי ניתן לקנות שם רק עצים המופיעים ברשימה שאינם מורכבים או שמורכבים על מינם בלבד.

שאלה - קניתי דירה עם חצר שיש בה עצי פירות, אין לי אפשרות לברר האם הם מורכבים, מה עלי לעשות?

תשובה: אם יש לך עצים שברובם מורכבים כגון עצי אגס צריך לעקור. אך אם מדובר במינים שאמנם מצויות בהם הרכבות אך רובם אינם מורכבים הרי שאין חיוב לעקור אבל ודאי שיש מקום להחמיר לעקור.

שאלה - האם מותר להשאיר עצים שכפי הנראה הם מורכבים, אך ללא טיפול כמו השקיה וכד', או שחייבים לעקור אותם?

תשובה: האיסור לקיים כלאי אילן הוא אפילו כשלא משקה או מדשן, עצם היותם בעולם הוא איסור.

עוד משהו שקורה בבית המדרש וכדאי לדעת עליו

שיעורים במצוות התלויות בארץ ע"י רבני בית המדרש

רבני בית המדרש ישמחו להגיע לשובכם ולמסור שיעור במצוות התלויות בארץ

לפרטים ניתן לפנות למזכירות בית המדרש
בדוא"ל bhl@bhl.org.il
בטלפון 02-6488888

במסגרת בית ההוראה ע"ש הרב רוזנברג זצ"ל

עונים רבני בית ההוראה במשך שעות היממה לשאלות הלכתיות
בטלפון 02-6488888 שלוחה 31.

ראש בית המדרש הגאון רבי יוסף אפרתי שליט"א

עונה בימים ראשון, שני ושלישי בין השעות 12:30 - 12:00 בשלוחה 5.
ניתן לקבל מידע או לשאול שאלות באתר בית המדרש להלכה בהתישבות,
או בכתובת האימייל bhl@bhl.org.il

ימי העיון תשרי תשע"ח - בנושא מעשר עני

- יום שני כ"ו תשרי 16.10 בבית כנסת "נחלת משה" מלצר 36 בני ברק, בשעה 16:00
- יום שלישי כ"ז תשרי 17.10 "בבית המדרש להלכה בהתישבות - אמונת אי"ש" המלמד 1 ירושלים, בשעה: 16:00

מצורף בזה דפי מידע על מעשר עני עברית ואנגלית

**בברכת גמר חתימה טובה!
מזכירות בית המדרש**

אם אינך רואה מייל זה כראוי לחץ כאן

הודעה זו נשלחה ל- testing@example-domain.com ע"י bhl@bhl.org.il
[הסרה מרשימת התפוצה](#) [דווח על ספאם](#)

InforUMobile מערכת רב ערוצית לקשר עם הלקוח